

Etiske retningslinjer for forskning ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH)

Fastsatt av Styret 23. oktober 2017

Innledning

DMMH er underlagt universitets- og høyskoleloven og forskningsetikkloven. Forskere ved DMMH følger alltid de generelle forskningsetiske retningslinjene (ETIKKOM, 2016). Det meste av forskning ved DMMH vil følge de forskningsetiske retningslinjene for samfunnsfag, humaniora, juss og teologi (NESH, 2016). Enkelte prosjekter kan falle inn under andre forskningsetiske retningslinjer slik som Medisin og helse (NEM, 2017), Forskning på Internett (NESH, 2014) og Naturvitenskap og teknologi (NENT, 2015).

Retningslinjene gjelder for alle tilsatte, gjesteforskere, stipendiater og studenter ved DMMH som driver med forskning (heretter kalt forsker). Alle forskere har et selvstendig ansvar for å sette seg inn i de forskningsetiske retningslinjene som forskningen deres faller innenfor, og følge disse retningslinjene.

Forskning i denne sammenhengen omfatter også annen forskningsbasert virksomhet slik som undervisning, forskningsformidling, ekspertvirksomhet og institusjonsforvaltning.

Roller og ansvar ved DMMH

Den enkelte forsker har selvstendig og uavkortet ansvar for å tilegne seg kunnskap og utføre egen forskning samvittighetsfullt i overensstemmelse med de forskningsetiske retningslinjene.

Veiledere har et spesielt ansvar for å formidle de forskningsetiske reglene som er relevante for prosjektet, til stipendiater, førstelektorkandidater og studenter.

Prosjektledere har ansvar for å påse at forskningen i prosjektet utføres i samsvar med de aktuelle fagspesifikke forskningsetiske retningslinjene, og innenfor de rammer som er fastsatt. Prosjektledere bør være spesielt oppmerksomme på de spesielle etiske utfordringene som følger med oppdragsforskning (NESH, 2016, s. 32).

FoU-administrasjonen skal veilede forskere om tolking av de forskningsetiske retningslinjene. I tillegg skal de ha oversikt over prosjekter som er meldepliktige, og gjennomføre internkontroll av at DMMH overholder meldeplikt. FoU-administrasjonen skal bidra til å utvikle en åpen og gjennomsiktig forskningskultur og til en aktiv faglig diskusjon om forskningsetikk.

Prorektor for FOU og oppdrag er delegert ansvaret for oppgaven med å sørge for at regelverket etterleves. Prorektor for FOU og oppdrag skal legge til rette for at DMMH har en aktiv diskusjon om forskningsetikk, og system for å følge opp forskningsetiske spørsmål.

Rektor ved DMMH har ansvar for å sikre at forskningen utføres i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

Prinsipper for forskningsetikk

I de generelle forskningsetiske retningslinjene (ETIKKOM, 2016) er det fire generelle prinsipper som ligger i bunn for all forskning:

- **Respekt.** Personer som deltar i forskning, som informanter eller på annen måte, skal behandles med respekt.
- **Gode konsekvenser.** Som forsker skal man etterstrebe at ens aktivitet har gode konsekvenser, og at mulige uheldige konsekvenser er akseptable.
- **Rettferdighet.** Ethvert forskningsprosjekt skal være rettferdig utformet og utført.
- **Integritet.** Forskeren plikter å følge anerkjente normer og å opptre ansvarlig, åpent og ærlig overfor kolleger og offentlighet.

Hensyn til personer

Det er mange hensyn å ta når det gjelder personer som blir forsket på, og disse er omhandlet i de forskningsetiske retningslinjene for samfunnsfag, humaniora, juss og teologi (NESH, 2016, s. 12). Det meste av forskningsdata som DMMH samler inn, inneholder personopplysninger. Prosjekter som behandler personopplysninger, skal meldes til vårt personvernombud (NSD, 2017). Forskeren må ta de nødvendige steg for å sikre korrekt behandling av personopplysninger. Studentene må få opplæring i behandling av personopplysninger tidlig i bachelorutdanningen.

DMMH har en forskingsportefølje som omhandler mange prosjekter med barn. Derfor er følgende tre punkter særlig viktige for oss:

- Forskere ved DMMH har et ansvar for at barns perspektiver blir ivaretatt i forskning. Barns stemme skal ha vekt og betydning i forskning som berører barns liv.
- Barn har begrenset samtykkekompetanse. Forskeren må vurdere hvordan barn involveres i forskningen. Barn skal bare involveres når informasjonen ikke kan skaffes på en annen måte, og forskningen er til direkte og betydelig nytte for barn. Risikoen og belastningen ved å delta må være ubetydelig.
- Barn har spesielle krav til beskyttelse. Som hovedregel er forskningsdata taushetsbelagt, men taushetsplikten må vike for avvergingsplikten og opplysningsplikten. Forskeren har en rettslig plikt til å forsøke å avverge straffbare handlinger. Dersom man har grunn til å mistenke f.eks. mishandling eller omsorgssvikt, har man opplysningsplikt til barnevernet.

Litteratur

ETIKKOM. (2016). Generelle forskningsetiske retningslinjer - Etikkom. Hentet 6. oktober 2017, fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Generelle-forskningsetiske-retningslinjer/>

NEM. (2017). Medisin og helse. Hentet 6. oktober 2017, fra <http://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Medisin-og-helse/>

- NENT. (2015). Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi. Hentet 6. oktober 2017, fra <http://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/naturvitenskap-og-teknologi/>
- NESH. (2014). Etske retningslinjer for forskning på Internett. Hentet 6. oktober 2017, fra <http://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/>
- NESH. (2016). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, jus og teologi. Hentet 6. oktober 2017, fra <http://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/>
- NSD. (2017). Meldeskjema. Hentet 6. oktober 2017, fra http://www.nsd.uib.no/personvernombud/meld_prosjekt/meldeskjema